

افشین جوان، نماینده پیشین ایران در اوپک
امکان ها و ظرفیت های پتروشیمی تهران و ریاض را بررسی می کند

سیگنال های سیاسی - صنعتی

مریم سالاری - روزنامه نگار/ در بطن تحولات پیچیده صنعت پتروشیمی منطقه، **افشین جوان**، اقتصاددان برجسته انرژی و نماینده پیشین ایران در اوپک و مجامع بین المللی انرژی در دولت دوازدهم، تصویری دقیق از ظرفیت های ایران و عربستان در این حوزه ارائه می دهد؛ جایی که ایران با مزیت های منحصر به فرد در تأمین خوراک و زنجیره تولید پایین دستی و عربستان با تکیه بر سرمایه گذاری های کلان آرامکو و سابیک مسیر پیشرفت خود را با سرعت و نظم خاصی طی می کنند. او با نگاهی واقع بینانه تأکید می کند که تحریم ها عامل بسیار تعیین کننده ای در شکل گیری همکاری های مستقیم هستند و برای بازیگرانی مانند آرامکو یا سابیک، مشارکت مستقیم با طرف ایرانی در پروژه های بزرگ به واسطه تحریم های ثانویه، ریسک های فاینانس و بیمه و پیچیدگی های اعتباری در عمل دشوار و پرریسک است. به گفته او در این چهارچوب، همکاری در کشورهای ثالث بویژه چین یکی از واقع بینانه ترین مسیرها برای ایجاد هم افزایی، کاهش ریسک ها و بهره گیری از ظرفیت های مشترک دو کشور است؛ مسیری که می تواند توازن میان رقابت و همکاری را در منطقه ای پرنش و حساس حفظ کند.

بله، از نظر اقتصادی و صنعتی ممکن است اما شکل آن در عمل معمولاً به یکی از این دو حالت نزدیک می شود:

- ۱- رقابت مستقیم و سخت در بازارهای ثالث (چین/هند/ترکیه/آفریقا)- برای محصولات پایه و پلیمرهای عمومی. همکاری کم ریسک و غیرمستقیم: استاندارد/ایمنی (HSE)، آموزش، لجستیک و همکاری در کشورهای ثالث.
- ۲- همکاری غیرمستقیم و کم ریسک - استانداردها، ایمنی، لجستیک، آموزش، همکاری در کشورهای ثالث و همکاری «سرمایه گذاری مستقیم/ مشارکت بزرگ» در خاک ایران با شرکت های ایرانی، فعلاً به دلیل ریسک تحریم های ثانویه برای بازیگری مثل آرامکو بسیار سخت است (نه غیرممکن مطلق؛ اما نیازمند تغییر جدی در محیط تحریم و مجوزهای حقوقی است).

■ در فضای در حال گذار ژئوپلیتیک خاورمیانه، روابط ایران و عربستان از الگوی تقابل سخت به سوی نوعی همزیستی محتاطانه و مدیریت شده در حال حرکت است؛ تغییری که بویژه در حوزه های اقتصادی و انرژی، امکان شکل گیری الگوهای جدید تعامل را برجسته می سازد. صنعت پتروشیمی، به عنوان یکی از مزیت های راهبردی هر دو کشور و یکی از پیشران های اصلی قدرت اقتصادی و نفوذ منطقه ای آنها به میدان بالقوه ای برای بازتعریف مناسبات دوجانبه تبدیل شده است. در چنین بستری آیا تحقق الگوی «رقابت همراه با همکاری همزمان» میان ایران و عربستان در صنعت پتروشیمی با توجه به محدودیت های ژئوپلیتیک، تفاوت های نهادی و الزامات اقتصاد سیاسی انرژی امکان پذیر است؟

